Pr. Marcel Stavără,
Biserica Icoanei,
București

Epidemia de tatuaje

De câțiva ani, în societatea noastră a izbucnit o nouă epidemie: tatuajele. Invazia de trupuri umane pictate are focarul localizat în mentalitatea neo-păgână, care încearcă o re-vrăjire a lumii potrivit coordonatelor unei societăți post-moderniste. Unii o denumesc cu mândrie *body-art* sau arta modelării corpului, alții privesc fenomenul cu o oarecare lejeritate, considerându-l ca pe o modă care va trece și tocmai de aceea nu merită să îți pierzi timpul discutând pe seama lui. Articolul de față își propune să evidențieze fața nevăzută a ceea ce ni se impune să vedem, comentând, de pe o poziție creștină, acest fenomen îngrijorător, care are nevoie de o analiză atentă și care nu trebuie lăsat să fie tratat în continuare ca un subiect distractiv sau în ton cu moda.

1. Premiza. Prima greșeală a unui creștin este judecarea semenului care s-a tatuat, iar cea de-a doua este indiferența exprimată vulgar: „dar ce... s-a tatuat pe corpul meu sau pe cheltuiala mea?!" Deci dacă nu ai voie să judeci, dar nici să rămâi indiferent, atunci singura atitudine creștinească este aceea de a expune, cu iubire și blândețe, rațiunile pentru care un creștin nu are voie și nici nevoie să își tatueze trupul pe care îl are de la Dumnezeu cu demnitatea înaltă de a-l sfinți și de a lucra aici, în trup, la îndumnezeirea sa.

Să cugetăm puțin și să ne întrebăm: este potrivit pentru o femeie să etaleze pe gambă sau pe oricare altă parte a trupului semnul Crucii? Acesta să fie oare înțelesul îndemnului pe care ni-l dă Mântuitorul ca „să ne purtăm crucea"? Dacă un bărbat și-a tatuat pe mână „Matei I, 23" pentru că se numește Emanuel, aceasta înseamnă că citește și cinstește Scriptura? Oare câte capitole din Noul Testament citește zilnic? Chipul lui Hristos cu coroana de spini tatuat pe pieptul unui bărbat se poate traduce vreodată prin aceea că suntem creați după chipul lui Dumnezeu sau că în acest mod participăm la Sfintele Pătimiri ale Domnului nostru, Iisus Hristos? Cu toată seriozitatea și bunătatea, suntem nevoiți să recunoaștem că aceste acte nu numai că sunt nepotrivite, dar se apropie vertiginos de blasfemie și de batjocorirea atât a lui Dumnezeu, cât și a persoanei umane.

2. Argumentele pentru care o persoană se tatuează sunt exprimate foarte scurt: „este o chestiune personală", „un lucru ce mă privește doar pe mine", „am doar unul singur", „îmi sporesc stima de sine", „am simțit nevoia să am un semn particular, prin care să mă exprim", „ca să arăt celorlalți că sunt altfel", „ca să mă valideze societatea". Pe lângă acestea, două mi-au atras atenția în mod special: „fac ce vreau cu trupul meu" și „am vrut să îmi acopăr boala de piele".

Dacă le citim într-o anumită cheie, toate aceste motive se pot comprima astfel: autonomie și vizibilitate. Omul vrea să însemne ceva, să reprezinte ceva și ajunge să își dorească să poarte lucruri cu semnificație. Orice om vrea să fie expresiv. Intenția aceasta nu este rea, doar că este înțeleasă în mod eronat. Pe de o parte, se observă aici o neînțelegere a importanței și a valorii excepționale a trupului, așa cum o propovăduiește Ortodoxia în mod magistral, iar, pe de altă parte, există astăzi obsesia pentru acest cult al vizibilității, promovat de societatea consumistă, care îți impune dorința de a te individualiza, însă propunându-ți să fii deosebit în felul ei, care te duce la o atitudine de auto-idolatrizare.

3. Cel mai serios motiv pentru care să nu îți faci un tatuaj este acesta: tatuajul este păcat înaintea lui Dumnezeu. Păcatul înseamnă ruperea de Dumnezeu, neascultarea față de El sau ieșirea din comuniunea cu El. Este tatuajul un păcat? Sigur că da. Sfânta Scriptură ne oferă multe dovezi în această privință. „Pentru morți să nu vă faceți tăieturi pe trupurile voastre, nici semne cu împunsături să nu faceți pe voi" (Levitic XIX, 28). Dorește cineva ceva mai clar decât această poruncă a lui Dumnezeu?! Găsim pe vremea lui Ilie un obicei păgân, idolatru, când proorocii lui Baal „strigau cu glas mai tare și se înțepau, după obiceiul lor, cu săbii și cu lănci, până ce curgea sânge" (III Regi XVIII, 28).

Noul Testament descoperă valoarea inestimabilă a trupului omenesc prin însuși faptul că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat. De asemenea, împotriva sloganului „fac ce vreau cu trupul meu" se ridică Sfântul Apostol Pavel, care ne învață: „Sau nu știți că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt, Care este în voi, pe Care-L aveți de la Dumnezeu, și că voi nu sunteți ai voștri... Slăviți, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu" (I Corinteni VI, 19, 28). Deci nu ești tu proprietarul trupului tău, nu l-ai cumpărat de la vreun magazin, ci ai venit la viață numai în acest trup, ai crescut în el și cu el, ai lucrat virtutea sau ai făcut păcatul în el și, ce este mai important, vei învia și te vei prezenta la Judecata universală împreună cu el.

Trupul participă la toată activitatea duhovnicească a omului deoarece există o îmbinare perfectă între cele două componente care alcătu-

iesc natura umană: suflet și trup. „Deci să nu împărățească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneți poftelor lui; nici să puneți mădularele voastre ca arme ale nedreptății în slujba păcatului, ci înfățișați-vă pe voi lui Dumnezeu ca vii, sculați din morți, și mădularele voastre ca arme ale dreptății lui Dumnezeu!" (Romani VI, 12-13). În Ortodoxie, purtarea de grijă față de trup nu se rezumă la o simplă atenție spre a împlini nevoile lui, ci urcă mult mai sus în înțelegerea realității că prin trup suntem „pecetluiți cu Duhul" (Efeseni I, 13); el nu este doar un obiect, ci are o dimensiune duhovnicească, fiind creat spre asemănarea cu Dumnezeu. Asemănarea se realizează prin virtuți, iar acestea se lucrează în suflet și trup. „Vă îndemn, deci, fraților, pentru îndurările lui Dumnezeu, să înfățișați trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu, ca o slujire a voastră cuvântătoare" (Romani XII, 1). Ortodoxia cunoaște destinația superioară a trupului omenesc, aceea că Hristos, la cea de-a doua venire a Sa, „va schimba la înfățișare trupul smereniei noastre, ca să fie asemenea trupului slavei Sale" (Filipeni III, 21). Pentru aceasta suntem îndemnați ca „trupul să se păzească fără de prihană întru venirea Domnului nostru, Iisus Hristos" (I Tesaloniceni V, 23). După cum ușor se poate observa, Dumnezeu ne spune prin cuvintele Sale din Scriptură că nu există niciun argument și nicio încurajare pentru a ne scrijeli trupurile.

Nu stă în picioare nici răspunsul pe care l-am primit: „eu nu sunt religios, sunt spiritual". Adevărul este că natura umană este formată din suflet și trup, spiritul nefiind ceva deosebit de suflet, ci spiritul reprezintă „funcțiile superioare ale sufletului, dedicate mai puțin îngrijirii trupului și mai mult gândirii, care se poate înălța până la gândirea Creatorului său"[1]. Tatuajul este o dovadă că acela nu este „spiritual", căci se preocupă mai mult de material, are în vedere o aplecare hedonistă și o modelare narcisistă a trupului, pe care îl tratează ca pe un obiect. Pictura pe trup este o relație cu o realitate finită și omul nu se va mulțumi niciodată cu ceva limitat.

„Da... știu că este păcat, dar mi-l asum!" Ce înseamnă să asumi păcatul? În niciun caz nu înseamnă să îl arăt oamenilor ca pe o podoabă și să mă mândresc cu el, ci asumarea presupune o părere de rău pentru această cădere, o durere și o întoarcere la Dumnezeu cu pocăință. Nu înseamnă să adaugi la acesta și păcatul mândriei.

4. Tatuajul este, de fapt, un gest plin de contradicții. Pe de o parte, tatuajul provine din religii naturiste, care zeifică natura, fenomenele naturii și animalele și susțin că omul este doar un trup redus la ceea ce se vede, fără nicio dimensiune spirituală sau duhovnicească și, prin urmare, se poate dispune de acesta după bunul plac. Pe de altă parte, povestea sugerată prin tatuaj se potrivește concepției spiritualiste, care înțelege trupul ca pe un avatar al sufletului, o închisoare temporară a spiritului, ajungând iarăși un obiect care nu mai trezește niciun respect.

Aruncând o privire asupra proveniență tatuajelor, vom constata faptul că acestea își au originea în culturi și religii păgâne: Polinezia, Noua Zeelandă, China, Japonia, Thailanda, Mexic. Vikingii erau cunoscuți pentru tatuajele lor, care indicau statutul social și abilitățile războinice. Se pare că însuși termenul „tatuaj" provine de la „tataw", care înseamnă ornamentare sau inscripționare, inspirat de sunetul acelei baghete ascuțite (ta-ta-ta) care

1 Sfântul Pr. Mărturisitor Dumitru STĂNILOAE, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. 1, București, EIBMBOR, 2003, p. 396.

era lovită de către un vraci atunci când aplica desenul pe trup. În majoritatea cazurilor, desenele reprezentau simboluri inspirate din natură, prin care se dorea exprimarea în trup a unui ritual de trecere la vârsta adultă sau animale purtătoare de noroc și alte obiecte care ofereau „protecție" împotriva duhurilor rele.

În istoria creștină aflăm numai două cazuri de credincioși care să poarte pe trup o inscripție, însă motivul era cu totul altul. În primele trei secole de prigoană asupra creștinilor, aceștia își făceau un semn distinctiv și ascuns, o cruce mică desenată la mână, între degetul mare și cel arătător. Acesta se făcea nu pentru noroc (care nu există) și nici pentru mândrie (de care trebuie să fugi), ci ca să nu fie prinși de păgâni și persecutați. Apoi, în secolele al VII-lea și al VIII-lea, unii creștini își însemnau pe mână o cruce, de data aceasta de frica musulmanilor, iarăși nu ca să iasă în evidență sau ca pe o podoabă, ci pentru că știau că, dacă vor fi descoperiți de musulmani, vor fi omorâți; însă măcar să fie îngropați creștinește dacă li se vor găsi trupurile.

5. Din punct de vedere psihologic, tatuajul exprimă nevoia unora de a se ascunde ca entitate personală. Aceștia vor să fie unici, dar ajung să devină fără imagine pentru că urmează unui model conformist. Tatuajul devine un act de conformitate, care elimină unicitatea persoanei. Acest tip de comunicare în spațiul social al propriei povești, folosind conceptul narativ-corporal, dezvăluie nevoia nerealizată de afiliere. De fapt, tatuajul este făcut pentru ceilalți, să vadă alții că tu ți-ai inscripționat o cruce sau o floare după ureche sau în spatele capului. Tu nu trebuie să vezi acolo, ci alții trebuie să vadă.

Mai mult decât atât, tatuajul descoperă fie o obsesie a autocontrolului biologic, fie este expresia unei senzualități exacerbate, prin care omul intră în mod inconștient într-o competiție pentru vizibilitate. Alteori, modelarea corpului în stil *new-age* se manifestă la persoane cu componente depresive, care încearcă să-și strige sau să-și ascundă durerea. În spatele acestor desene trebuie să fie altceva: o mascare a unei suferințe sau o emoție. Așa se poate explica motivul pentru care unii părinți își tatuează numele copiilor sau zilele de naștere ale acestora. Ceva ciudat se întâmplă: care părinte uită numele sau ziua în care viața lui s-a schimbat total prin primirea unui dar incomensurabil de la Dumnezeu în persoana copilului?! La oamenii credincioși, numele copilului se alege de către părinți, care se roagă lui Dumnezeu și se consultă cu nașii, ca apoi, la opt zile după naștere, să se citească de către preot „Rugăciunea de punere a numelui" ca semn că Dumnezeu te ia în serios de la început și stabilește o relație inter-personală cu tine pentru veșnicie. De aceea, numele copilului nu trebuie tatuat

pe mână, ci se scrie în certificatele de naștere și de botez, dar mai ales în inima părintelui iubitor și responsabil înaintea lui Dumnezeu pentru mântuirea copilului.

Fenomenul poate fi privit și din perspectiva vârstei celor care și-au făcut tatuaje: tineri abia trecuți de adolescență, care vor să pară „cool" în fața colegilor, de obicei adulți care își dau seama de ceea ce au făcut și răspund cu oarecare jenă: „L-am făcut la tinerețe, când nu știam multe". Cu tristețe am observat însă persoane trecute de șaizeci de ani, care nu vor să-și poarte vârsta și asociază tatuajul cu un comportament tineresc, când, de fapt, în spatele acestei acțiuni, se află teama de îmbătrânire și frica de moarte. Aceleași motive stau la baza celorlalte gesturi ale societății de consum, cum ar fi modelarea chirurgicală a chipului, modelarea sportiv-ludică a corpului, obsesia pentru sănătate prin consumul de medicamente și speranța rămânerii în paradisul pământesc inventat[2].

6. Îngrijorări medicale. Pe site-ul PubMed sunt publicate articole de specialitate, care arată avertismentele medicilor referitoare la multiple complicații și reacții ale pielii, cauzate de tatuaje. S-a scris mult pe această temă, dar îngrijorarea medicală nu este suficient popularizată[3].

Reacțiile adverse afectează calitatea vieții. În primul rând, mici particule de cerneală pot pătrunde mai adânc în derm și pot fi preluate de sistemul limfatic. Îndepărtarea tatuajelor prin procedura cu laser provoacă cicatrici și, de fapt, nu îndepărtează cerneala din corp, ci o sparge în nanoparticule, care sunt transportate prin organism și stocate în ganglionii limfatici.

Prin înțepături repetate, se traumatizează pielea, apoi, prin introducerea cernelii la 1-3 mm, se distruge bariera cutanată și apare o reacție inflamatorie (de apărare împotriva unui agent străin). Prin această distrugere a barierei epidermice, persoana tatuată este predispusă la infecții. Complicațiile de tip infecțios (bacterii, virusuri sau fungi) au convins medicii din mai multe țări să nu permită donarea de sânge de la persoanele care s-au tatuat pentru o perioadă cuprinsă între 4 luni și 1 an, tocmai ca să nu se răspândească posibile infecții.

S-au constatat reacții față de cerneală, care pot duce la necroza dermului. De asemenea, există reacții alergice acute, care apar imediat, și cronice, care rămân în timp, iar tatuajul poate determina manifestarea bolii cronice de piele a unui pacient, extinzându-se și pe alte suprafețe. Tocmai din această cauză este foarte periculoasă acoperirea prin tatuare a unor boli de piele sau alunițe, semne din naștere, hemangioame. Prin tatuaj crește riscul de sarcoidoză, o boală rară, care constă în creșterea numărului de celule inflamatorii și se formează granuloame la nivelul plămânilor și a ganglionilor limfatici. Sarcoidoza apare atunci când sistemul imunitar este suprasolicitat prin expunerea la infecții repetate.

De asemenea, au fost semnalate reacții papulo-nodulare și inflamații diferite din punct de vedere histopatologic. Au fost descrise câteva cazuri de asociere între tatuaje și neoplasm cutanat. Cu toate că nu a fost stabilit clar raportul de cauzalitate dintre cancer și tatuaj, merită să îți asumi riscul apariției unui

2 Pr. Prof. Dr. Cristinel Ioja, Homo economicus – Iisus Hristos, sensul creației și insuficiențele purului biologism, Ed. Doxologia, Iași, 2021, pp. 150-160.

3 În perioada 2020-2025 sunt postate 288 de articole de specialitate pe care le-am aflat doar prin simpla căutare a „tattoo complications". Pentru acest articol am folosit „Tattoos: risks and complications, clinical and histopathological approach", scris de o echipă de medici ai School of Medicine, University of Antioquia, Medellin, Colombia, condusă de David Chalarca-Canas.

cancer de piele? Zona acoperită de tatuaj poate masca anumite boli dermatologice sau poate împiedica descoperirea la timp a unor forme de cancer din simplul motiv că nu se mai pot observa modificările de culoare a pielii.

Tatuajele aduc dificultăți medicale pe termen lung. Investigațiile RMN pot fi afectate de tatuaje, cauzând arsuri locale din pricina particulelor metalice din cerneală, fiind pusă totodată la îndoială și acuratețea rezultatelor la persoanele tatuate.

Foarte important este avertismentul de a nu expune la soare pielea tatuată, însă acesta vine în contradicție flagrantă exact cu motivul pentru care cineva se tatuează: ca să expună altora toată vara desenele marcate pe trup.

Toate aceste informații arată că medicina sprijină și confirmă teologia. Altfel, totul este contradicție: mergi la sala de sport, apoi ieși să fumezi; devii obsedat de mâncare „bio", dar îți faci tatuaje. Nu boala să te sperie și să te convingă să nu îți faci tatuaj, ci conștiința curată înaintea lui Dumnezeu și respectarea darului sănătății vieții. Patima este irațională și se vede aceasta din faptul că nici multiplele avertismente de pe pachetele de țigări nu îi opresc pe oameni de la cumpărarea lor. Trupul este finit, iar când se termină pielea de pictat, spre ce se va mai îndrepta patima?!

7. Sfaturi și concluzii

• Deja ești unic! Nu te mai chinui să devii ceea ce ești deja! Nu strica unicitatea și importanța pe care le ai de la Dumnezeu! Din moment ce ne-a creat, noi avem însemnătate înaintea lui Dumnezeu! El te-a creat unic din iubire și în mod gratuit, iar tu vrei să fii diferit cu prețul păcatului și al bolii?!

• Trupul unui creștin, prin Taina Sfântului Botez, este consacrat lui Dumnezeu, iar prin Taina Mirungerii, este pecetluit cu darul Duhului Sfânt, este însemnat cu semnul Sfintei Cruci, deci aparține lui Hristos. Noi trebuie să ne sfințim, trupurile noastre trebuie să ajungă sfinte moaște, menirea noastră este să devenim icoane vii, sfinți pictați cu trup îndumnezeit.

• Nu-ți batjocori trupul! Fii rațional și cunoaște că tatuajul nu este o modă! Este doar o mare iluzie. Dovada reiese din faptul că moda trece, iar tu rămâi cu desenele. Toți știm că moda trece, că nu se mai poartă pantalonii evazați și blugii rupți. Ce faci cu ei? Îi duci la reciclat. Însă trupul este mai mult decât o haină: pielea nu se reciclează. Da, este adevărat: tatuajele se scot, însă costă mult, procedeul doare tare și lasă cicatrici. Știind aceasta, vei da înapoi și vei renunța să îl mai scoți pentru că deja te-a costat mulți bani și nu mai vrei să suporți și durerile îndepărtării lui. Astfel, vei sta cu el toată viața, așa demodat, cu pielea căzută și cu desenul al cărui

mesaj nu se mai înțelege. Vei simți consecințele „pe pielea ta”. Moda trece, dar tu rămâi cu urmele, deoarece pielea nu va reveni la aceeași frumusețe ca înainte de tatuaj. Desenele nu vor mai arăta la fel când pielea va îmbătrâni și nici nu vei mai recunoaște imaginea tatuată la vârsta de douăzeci de ani. Deci nu e o modă, este un păcat, un act care aduce boli, un semn al imaturității și o dovadă a unei iubiri neraționale pentru trup.

• Evidențiază-te cu ceva util societății, frumos din punct de vedere obiectiv și necesar pentru mântuire! Trupului uman nu-i lipsește nimic, nu este un simplu obiect, ci materie subiectivizată, demnă de respect și iubire, pe care avem obligația de a-l îngriji, ferindu-l de degenerare și menținându-l curat și sănătos.

• Grija pentru trup și suflet este o datorie creștină: trebuie să avem un suflet curat într-un trup transfigurat, nu desfigurat. Când sufletul părăsește trupul, la ce îi mai folosesc găurile mari din urechi, cerceii din nas, buzele injectate și tatuajele de pe corp?!

• Aici, de fapt, nici nu mai contează faptul că nu cunoști limba latină, dar îți tatuezi un dicton latinesc sau vreo ideogramă japoneză, despre care bănuiești că înseamnă ceva.

• Tatuajul este făcut de tine, pe tine, cu banii tăi sau ai părinților, dar nu pentru tine, ci pentru altul. Dovada este că și iarna cel tatuat merge prin mall în pantaloni scurți și tricou, ca ceilalți să vadă rezultatul autonomiei lui imprimat pe piele.

• Uitați-vă și analizați din ce culturi și religii provin tatuajele: numai din religii păgâne, cărora noi, creștinii, avem datoria să li-L descoperim pe Hristos, Lumina lumii, și viața dumnezeiască, pe care El a adus-o oamenilor.

• Avem modele după care să ne conformăm, și anume sfinții Bisericii. Să ne alegem ca model de urmat în viață pe cineva care nu poate să mai păcătuiască, pe cineva care L-a cunoscut și L-a iubit pe Dumnezeu și care ne ajută și pe noi să nu păcătuim și să ne prezentăm înaintea Lui cu trup transfigurat de harul divin.

• Dacă ți-ai făcut deja un tatuaj mic sau mare, îndemnul meu este acesta: dacă este mic, scoate-l și șterge de pe trupul și din mintea ta orice faptă care nu-i place lui Dumnezeu. Viața adevărată este numai aceea trăită potrivit Evangheliei lui Iisus Hristos. Dacă tatuajul este mare, poți să îl îndepărtezi. Dacă este extins pe tot corpul și nu se mai poate îndepărta, pocăiește-te și roagă-te precum regele David în *Psalmul L*: „că fărădelegea mea o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea”. Cu fiecare privire asupra propriului trup, să faci o metanie cu părere de rău pentru păcatul săvârșit, spovedește-te, revino la Dumnezeu și adu-ți aminte de viața ta păcătoasă, cu scopul ca de acum să te ferești de ea, tu și semenii tăi.